

Inleiding

De onderzoeksperiode behelst de jaren waarin de meeste sporten ingang vonden op het Europese continent en meer in het bijzonder in België.

Het overgrote deel van de nu nog beoefende sporten vonden vóór W.O. I ingang. In deze groep kan een onderscheid gemaakt tussen sporten die reeds lang beoefend werden in West-Europa, en deze die pas vanaf de 19de eeuw ingang vonden. Zo behoren biljart, kaatsen, kegelen, schermen, schietsport, worstelen en zeilen tot de eerste groep. De meeste sporten zien hun eerste georganiseerd optreden (wedstrijden met officieel karakter, oprichting van clubs en nationale bonden) in de 19de eeuw. Gymnastiek (als sport), paardenrennen en roeien in de eerste helft; atletiek, automobielsport, boksen, cricket, gewichtheffen, golf, ijsschaatsen, hockey, ballonvaren, motorbootsport, rolschaatsen, rugby, sportvissen, tennis, voetbal, waterpolo, wielrijden, ijshockey en zwemmen in de tweede helft van de 19de eeuw (vooral vanaf de zeventiger jaren). De bergsport, het motorvliegen en tafeltennis situeren zich tussen 1900 en 1914.

Andere sporten die tegenwoordig op een relatief hoge belangstellingsgraad kunnen bogen, zoals basket- en volleybal of de sinds enkele tientallen jaren furore makende oosterse gevechtssporten, dateren, voor België, van na de eerste en/of tweede wereldoorlog.

Uit het voorgaande valt af te leiden dat men de opkomst van de sport in België kan situeren tussen de zeventiger jaren van de vorige eeuw en de eeuwwisseling.

Om een idee te krijgen over de belangrijkheid van het sportgebeuren in die tijd, werd de Gentse pers uit die periode geraadpleegd: "La Flandre Liberale", "Le Bien Public", "Gazette van Gent", "Vooruit" en "Het Volk". De kranten vóór de eeuwwisseling nemen weinig of geen sportinformatie op in hun kolommen. Vanaf de jaren 1906 - 1907 treedt echter een merkelijke stijging op in die informatie.

Door als eindpunt van de onderzoeksperiode 1914 te nemen, het jaar waarin de eerste wereldoorlog uitbreekt, worden een zevental jaren in het onderzoek betrokken waarin (wat valt af te leiden uit de toename van de sportberichtgeving in de Gentse pers) de sport ontgroeit aan haar beginstadium en steeds meer aanhangers gaat tellen.

Het uitbreken van de eerste wereldoorlog verstoort grondig het dagelijkse reilen en zeilen van de maatschappij, ook op sportief gebied. De activiteiten van de sportverenigingen worden onderbroken in de loop van de maand augustus 1914, als gevolg van de mobilisatie van een deel van de leden-sportbeoefenaars en wat later door het binnenvallen van de Duitsers in België. Deze activiteitenstop vindt ook in de Gentse pers zijn weerslag.

Als begindatum van het onderzoek werd 1884 uitgekozen, jaar waarin het blad "Vooruit" voor het eerst verscheen. Een voldoende ruime periode in de opkomst van de sport wordt hiermee bestreken en tevens kan voor twee kranten, "Vooruit" en "Het Volk", de evolutie in de sportberichtgeving worden gevolgd vanaf hun ontstaan tot het uitbreken van W.O. I.

"Wij hebben reeds meer dan eens onze afkeuring aan het barbaarsche spel van het duivenschieten, dat zoo-wel als de hanegevechten zou moeten verboden worden. Wilt gij weten wat sommige liefhebbers van het duivenschieten uitvinden om hun spel te vergemakkelijken? Zij snijden de duiven een deel van den bek af en trekken hunne staartpennen uit ten einde hun te beletten in hunne vlucht eene richting te nemen. Die daad van wreedheid valt onder de toepassing van art. 561 van het strafwetboek... (Gazette van Gent)

Verantwoording krantengebruik

De redenen waarom in het onderzoek kranten werden gebruikt zijn tweërlei :

- ander bronnenmateriaal is slechts fragmentarisch aanwezig
- kranten bieden een weerspiegeling van de smaak en wensen van de lezer.

Normaal zouden, om te achterhalen wie aan sport doet, archieven (met ledenlijsten) van de bestaande sportverenigingen kunnen geraadpleegd worden. Voor de onderzoeksperiode wordt men echter geconfronteerd met een ontstellend gemis aan desbetreffende archieven. Het overgrote deel der verenigingen bestaat trouwens niet meer en samen met de vereniging zijn ook de (eventuele) archieven verdwenen.

Ook bij de nationale sportbonden bleek men niet steeds over een bijgehouden archief te beschikken.

Bij de verenigingen die nu nog actief zijn botste men meermaals op onbegrip en pas na herhaald aandringen werd toegelaten een kijkje te nemen in wat er restte van het archief.

De toestand was meerdere keren erbarmelijk te noemen. Alles lag zo maar op een hoop, ergens in een rommelhok of in dozen gepakt op zolder, ten prooi aan de muizen.

Andere verenigingen beweerden over geen archief te beschikken.

"Nooit van geweten" of "Meegenomen door een of ander bestuurslid bij een ruzie", was dan het antwoord.

Globaal beschouwd heeft slechts een minimum aantal verenigingen een archief.

Bij gebrek aan voldoende archiefmateriaal van de sportverenigingen kan men slechts te rade gaan bij de Gentse kranten. De pers geeft de publieke opinie weer en dus kan door studie van de sport in de kranten vastgesteld worden welke lezers interesse moesten hebben voor de sport.

Tot en met 1906 bood "La Flandre Libérale" haar lezers de meeste sportinformatie. De meeste informatie betrof vooral de "elite"-sporten, zoals paardenrennen, waaruit duidelijk blijkt dat "La Flandre Libérale" de krant bij uitstek was van de Gentse franstalige burgerij, en dus haar informatie op dit lezerspubliek afstemde.

Daarmee in tegenstelling staan de andere kranten.

"Het Volk" en "Vooruit" boden vanaf hun eerste verschijnen weinig of geen sportinformatie aan hun lezers. Blijkbaar oordeelden zij dat deze informatie niet paste in de lijn van hun blad, nl. : de sociale strijd en het voor zich winnen van de arbeiders.

Beide kranten waren strijdbladen, zodat in eerste instantie mag aangenomen worden dat zij zich daarom minder of helemaal niet aan sport interesseerden. Hun nieuwsversterking stond immers in de eerste plaats ten dienste van hun politieke overtuigingen.

Vanaf 1906, respectievelijk 1908, krijgt de sport een aanzienlijker plaats in de gehele informatie. Het is zeer waarschijnlijk dat "Het Volk" en "Vooruit" hiermee tegemoet kwamen aan de wensen van hun lezers. Deze bleken steeds meer belang te stellen in het sportgebeuren, meer sportnieuws te verlangen. Hieruit besluiten dat de arbeiders nu ook actief sport gingen beoefenen zou voorbarig zijn. Toch kan verwacht worden dat er als gevolg van de stijgende interesse voor de sport, na verloop van (hoeveel ?) tijd zeker ook meer en meer actief aan sport gedaan werd.

"Le Bien Public" evolueerde in haar sportberichtgeving mee over de hele onderzochte periode. Ook zij lichte haar lezers steeds meer in over het sportgebeuren, doch bleef voortdurend op een lager kwantitatief peil staan ten opzichte van "La Flandre Libérale". Eerder schoorvoetend leek zij te aanvaarden dat er meer sportinformatie diende gegeven te worden. Pas in 1910 gaf zij bijna dagelijks en in ruimere mate sportberichten weer.

◀ Vertrek rally Automobile Club des Flandres (gesticht 1899) aan hun lokaal The Excelsior Wine Compagny op de hoek van de Kouter en de Schouwburgstraat. De clubgarage, de Grand Garage Gantois, was gevestigd in de

"Huis"ontwerpers van lidkaarten, programma's en menu's voor diverse verenigingen waren N. en A. Heins.

oude Wolleweverskapel (Korte Dagsteeg) (verzameling U.B. Fonds Vliegende Bladen).

"De Gazette van Gent" valt op doordat ze vanaf 1908 minstens op gelijke hoogte komt liggen met "La Flandre Libérale", daar waar haar sportinformatie de jaren daarvoor een vrij onregelmatig karakter vertoonde. Mag hieruit misschien afgeleid worden dat de sport (interesse, beoefening) in steeds grotere mate deel ging uitmaken van het dagelijks leven van haar lezers ?

Een krant negeert in principe geen enkele stroming uit het openbaar leven, zeker niet dat van haar lezers. Met weinig voorbehoud mag aanvaard worden dat de sport vóór 1900 het uitsluitend domein was van de gegoede stand. Pas in de tweede helft van de eerste tien jaar van de twintigste eeuw bemerkt men voor alle kranten een stijgende belangstelling. Het aandeel van de sportberichtgeving uit de jaren 1884-1896 zinkt in het niet vergeleken met deze laatste periode. Vanaf deze laatste jaren breidt de sportidee zich uit tot alle lagen van de bevolking.

In 1906, 1907 en 1909 veroverde een gemengde ploeg der beide Gentse roeiverenigingen Club Nautique (gesticht 1871) en Sport Nautique (gesticht 1883) de gegerde Grand Challenge Cup van de Royal Henley Regatta (verzameling U.B. Fonds Vliegende Bladen).

GROOTE VICTORIE
DER
Gentsche Roeiers
te Henley

Komt allen naar de NIEUWE CIRKUS waar men bij iedere vertooning dien strijd op de Cinema zult zien voorkomen.

Gent, druk. Ed. Meyer, Nieuwstraat, 5 — Tel. 1418

Sporttakken per krant

Le Bien Public

In de eerste jaren is er geen planmatig gevoerd beleid op sportgebied. Er is helemaal geen sportrubriek aanwezig en wil men een sportnieuwte vinden dan moet men gaan zoeken tussen de rubrieken "Chronique Locale" en "Faits-Divers". Sportberichtgeving valt dus onder de verantwoordelijkheid van degene die deze twee rubrieken samenstelt.

Voor de periode 1884-1896 bekleedt de paardesport onbetwistbaar de eerste plaats in de sportberichtgeving (ca. 43,5 %).

Meestal gaat het om uitslagen van koersen, soms ook eens een aankondiging. Heel zeldzaam zijn de gevallen waarin men, alvorens de uitslag te geven, eerst één enkel zinnetje besteedt aan het vermelden van weersomstandigheden en het succes dat de wedstrijd kende. Voor uitzonderlijke omstandigheden, zoals de aanwezigheid van de koninklijke familie, had men natuurlijk ook oog.

Een andere inhoud hebben de berichten over wielrijden (ca. 17,5 %). Naast uitslagen wordt melding gemaakt van initiatieven ter verbetering van de rijpaden en over de vereenvoudiging van de formaliteiten bij het overschrijden der rijksgrenzen.

Reeds is in die tijd af en toe een artikel te vinden waarin kritiek geleverd wordt op bepaalde evoluties in de sport. Zo over de wielersport :

"En vélo - c'est la manie du jour. En ce moment elle gagne même les dames, qui ne se doutent peut-être pas combien l'exercice est disgracieux pour elles. Le vélocipède a détrôné tous les autres exercices corporels, et la possession d'une bicyclette exerce un attrait énorme sur tous nos ado-

lescents. Dédaigne le patin à roulettes, la carabine flobert, la barre fixe et le trapèze, l'escrime. Il n'y en a plus que pour le vélocipède".

"Le Bien Public" veroordeelt niet de wielersport, alhoewel ze zeker niet voor vrouwen geschikt is, maar wel de mentaliteit van de mensen die er dadelijk andere en gezondere sporten voor laten liggen. En verder :

"Voici maintenant qu'au lendemain de la dernière course, que la capitale a suivi avec un réel intérêt, on parle de faire plus grand. 160 kiloms... Quelle misère. Un jour de vélo ! ... Quelle vétillerie ! ...".

Hier wordt gereageerd tegen de lange afstanden die men zou moeten afleggen op de fiets, en welke toch te veel zijn om goed te doen aan de mens.

Anderzijds moedigt men de wielerverenigingen, meer bepaald de plaatselijke, wel aan.

De berichten over het roeien, derde belangrijkste sport (ca. 14 %), vertonen een tweeledig karakter. Eerst bespreekt men in een aankondiging het parcours, het deelnemersveld e.d., dan worden de uitslagen weergegeven, soms met een beknopt commentaar over het verloop van bepaalde reeksen. Bij die uitslagen schetst men soms ook een beeld van de sfeer rond het gebeuren.

Een speciale behandeling krijgen de "regatten van Terdonk", die ieder jaar met Hemelvaartsdag, juist buiten Gent, gehouden werden :

"Les régates de Cluysen-Terdonck... sont une des réunions les plus importantes de Belgique. La largeur du splendide canal de Terneuzen, permet le départ de front de toutes les équipes d'où un attrait bien plus considérable pour les spectateurs et une émulation plus grande pour les rameurs."

Geleidelijk aan en reeds vóór 1896 neemt in de berichtgeving de diversiteit van de sporttakken toe. Hetzelfde kan vastgesteld worden voor de hoeveelheid informatie. In de periode 1898-1908 blijven paardesport en roeien op de eerste plaats komen.

Ze krijgen het gezelschap van schieten en luchtvaart-sport. Andere nieuwe sporten die worden aangetroffen zijn voetbal, zwemmen en atletiek.

Vanaf 1902 wordt een rubriek "Sport" ingevoerd, waarin echter alleen maar nieuws kan teruggevonden worden over paardenkoersen. Deze paardenkoersen hebben trouwens nog altijd hun plaats in de andere rubrieken : "Bruxelles" voor wedstrijden in het Brusselse, "Faits-Divers", "Chronique Locale" en "Chronique Locale et Provinciale".

Een onderdeel van de paardesport dat op de voorgrond treedt is de dressuurwedstrijd, bijzonder deze gehouden door de plaatselijke "Cercle Equestre". Een verslag van zulk een "feest" gaat als volgt : beschrijving van de toeschouwers, de nokvolle zaal, de heerlijke toiletten, de aanwezige notabelen van de stad, bespreking van de individuele prestaties, uitslagen en een proficiat voor het mooie feest.

In de wielrennerij valt een nieuwe soort van beoefening van deze sport op. Het organiseren van feesten waarop gestreden wordt om het mooiste vaandel, de beste kostuums, de mooiste uitgedoste club, de massaalst opgekomen vereniging...

Twee sporten die in deze periode naar voor komen zijn schieten en luchtvaart-sport. De berichtgeving over schieten wijkt niet af van deze voor andere sporten, nl. : uitslagen, aankondigingen met opsomming van enkele deelnemers. De luchtvaart-sport wordt gekarakteriseerd door het vermelden van ongelukken of geslaagde vluchten. Bij deze laatste sport ontbreekt duidelijk nog het wedstrijdelement.

Het is trouwens opvallend dat voor paardenkoersen en wielrijden uitslagen vermeld worden van wedstrijden uit het buitenland, zonder dat er Gentenaars aan meedoen, terwijl voor schermen, roeien, schieten en turnen, men alleen buitenlandse uitslagen afdruckt als er Gentse deelnemers bij betrokken zijn.

In 1910 neemt de sportinformatie enorm toe. Samen met deze stijging groeit ook de diversiteit in de sporttakken aan. Er worden voor deze periode niet minder dan 23 sporttakken opgetekend. Hiervan zijn de meest begunstigde nog steeds paardesport en roeien, luchtvaart-sport en wielrijden, terwijl nu ook voetbal zich opdringt tot een belangrijke sporttak.

Nog steeds vindt men sport terug onder de lokale rubrieken, terwijl ook onder "Dernières Nouvelles" korte berichtjes worden genoteerd. Het betreft hier vooral het meedelen van de uitslag van de dag in een rittenkoers (voor wielrijden en luchtvaartsport).

Wat de aard van informatie betreft, verandert er weinig voor de paardesport. Nog steeds uitslagen van wedrennen, aankondigingen en verslagen van het feest van de plaatselijke "Cercle Equestre". Voor roeien, het aankondigen met de lijst der deelnemers en verslagen van de wedstrijden met uitslagen.

In de berichtgeving over luchtvaartsport komt verandering. Nog steeds wordt gewag gemaakt van geslaagde vluchten en ongelukken (met ballons, zowel als met vliegtuigen), maar daarnaast stelt men belang in de vliegmeetings en -wedstrijden die gehouden worden. Ook vindt men enkele artikels die uitleg geven over de vorderingen in het vliegwezen.

De berichten over het wielrennen zijn meestal verslagen en uitslagen van zesdaagsen en rittenkoersen. Men geeft het verloop van de rit van de dag, de uitslag ervan en de klassementen.

Naar aanleiding van een artikel in "Le Peuple" geeft "Le Bien Public" zijn visie op de sport voor de arbeiders. Tegelijk wordt niet nagelaten te spotten met de redenen die het socialistisch blad aanhaalt om de sport voor de arbeiders af te raden :

"Les sports et les ouvriers.

Le peuple engage les ouvriers à ne plus s'occuper de sports. Pourquoi ?

Parce que le sport absorbe; il devient une hantise de tous les instants; "de même que l'alcool, le sport, aujourd'hui poussé jusqu'à la frénésie, apparaît comme l'un des pires ennemis de la démocratie. Il occupe l'esprit du travailleur au point de le détourner de toute tâche sérieuse et assidue.

Si l'ouvrier déroge à ces enseignements que dicte la saine raison, il s'exposera à devenir un mauvais travailleur, à perdre le goût de la besogne, à voir diminuer ses salaires, finalement à se jeter, lui et les siens, dans la misère.

Voilà des vérités de bon sens.

Mais vous auriez tort de croire que ce sont celles développées par le journal socialiste.

Pour lui, si le sport est le pire ennemi de la classe ouvrière, ce n'est pas parce que, excessif il est le pire ennemi du travail et du salaire, c'est parce que...il empêche l'ouvrier de songer au S.U. (Algemeen Stemrecht n.v.d.r.) et à la lutte des classes !"

La Flandre Libérale

In de periode 1884-1896 treden drie sporten naar voor die boven de anderen uitsteken, nl. : paardesport (ca. 45 %), roeien (ca. 21 %) en wielrijden (ca. 16 %). Samen met schermen (ca. 6 %) maken ze zowat 90 % uit van de hele sportinformatie die in de onderzochte nummers werd aangetroffen.

Aanvankelijk opgenomen in de rubrieken "Chronique Locale" en "Faits-Divers", treft men de berichten vanaf 1894 aan in een speciale rubriek "Sport". Daarvoor komt het ook voor dat in de "Chronique Locale" een ondertitel "Sport" gebruikt wordt.

Voor de paardesport wordt hier, naast uitslagen en aankondigingen, ook regelmatig een pronostiek voor bepaalde koersen aangetroffen. De opgenomen wedrennen hebben allemaal plaats in België. Af en toe wordt de uitslag voorafgegaan door een zeer kort verslag over het mooie weer, de toestand van het loopveld en over de toeschouwers.

Bij het roeien zijn aankondigingen van wedstrijden aangevuld met doorgaans een voorbeschouwing (over deelnemers, verwachtingen) en uitslagen met soms ook een verslag (toeschouwers, verloop van bepaalde koersen).

Wielrijden kent naast de gebruikelijke uitslagen en aankondigingen, nog een ander aspect. Af en toe verschijnen artikels over de verbetering van de rijwielpaden.

In de volgende periode (1898-1904) groeit het aandeel van de paardesport nog meer aan (ca. 63,5 %). Nog steeds worden meestal uitslagen afgedrukt en pronostieken opgemaakt die tegelijk fungeren als aankondiging. Niet alleen uit het binnenland, ook uit het buitenland worden uitslagen aangegeven. Het betreft hier bijna uitsluitend Franse wedrennen.

Dat "La Flandre Libérale" wel degelijk zijn informatie over paardesport au sérieux neemt en als troef uitspeelt om lezers te trekken, bewijst de reclame die het in november 1902 op de voorpagina voor zichzelf voert. Hierin wordt, naast politiek en cultuur ook de paardesport aangeboden :

"Voulez-vous connaître, dès le soir, les résultats des courses qui ont eu lieu pendant l'après-midi en Belgique et à l'étranger ? Abonnez-vous à La Flandre Libérale".

Naast koersen, wordt aandacht besteed aan dressuurwedstrijden, vooral deze van de lokale "Cercle Equestre", waarvan men aankondigingen geeft met voorbeschouwingen, maar vooral dag na dag, een verslag uitbrengt over het verloop ervan, met als slot de uitslagen van elke dag. Het karakter van de berichtgeving over de paardesport zal in de volgende periode niet veranderen.

De berichtgeving over het roeien verandert helemaal niet, terwijl deze over het wielrijden bijna geheel verdwijnt. Het verdwijnen van de Velodrome Gantois, die de lokale wielersport polariseerde, zal daar niet vreemd aan zijn.

Nog steeds bestaat de speciale sportrubriek, in 1898 onder de naam van "Chronique Sportive", vanaf 1900 "Sport". Het aantal vermelde sporten is eveneens gestegen (van tien in de eerste, naar zeventien in de tweede periode).

Vanaf 1906 wordt een merkwaardige stijging waargenomen in de hoeveelheid sportinformatie.

De stijging is echter niet zo opvallend als voor "Le Bien Public" en "Het Volk" in 1910 het geval is. Dit omdat het blad reeds op een hoger peil stond in vergelijking met de andere bladen. De vermeerdering van de sportinformatie verloopt in "La Flandre Libérale" geleidelijker.

Sport wordt definitief opgenomen in een rubriek die niet meer van naam verandert : "Sport", terwijl af en toe toch nog een berichtje de lokale rubriek "La Ville" binnensluip.

De eerste sport is nog steeds paardesport, gevolgd door luchtvaartsport en roeien. Ook niet onbelangrijk zijn voetbal en wielrijden.

In "La Flandre Libérale" komen geen artikels voor die, zoals dit vooral bij "Vooruit" het geval is, een duidelijk standpunt innemen tegenover de sport. De manier waarop men informeert over een bepaalde gebeurtenis is, naast het zoeken naar "koude" cijfers, de enige mogelijkheid om zich een idee te vormen over de houding van de krant ten opzichte van de sport.

Typerend is reeds de reclame die het blad voor zichzelf voert in november 1902 en waarin gepronkt wordt met het nauwkeurig en snel doorgeven van de uitslagen van de paardewedrennen in binnen- en buitenland.

In 1908 geeft men een verslag van het *concours hippique* dat te Gent plaats heeft :

"Les deux journées du concours hippique ont attiré comme toujours, une foule des plus élégantes à la plaine de l'A.A. "La Gantoise", qui se prête décemment à merveille à tous les genres de sports. La piste avait été disposée avec infiniment de goût, et c'est entre des parterres de rhododendrons et d'azalées que les chevaux ont passé les obstacles qui eux-mêmes, contribuaient à donner un aspect rustique à la piste.

Les dames portaient leurs toilettes d'été; la plupart étaient coiffées de chapeaux agrémentés de fleurs.

Bref, la réunion, essentiellement mondaine, a réussi à la satisfaction de tous les assistants, et il n'y a que de nouveaux remerciements à adresser au "Cercle équestre", l'organisateur de cette fête si précieuse pour le commerce gantois".

Gazette van Gent

De eerste jaren (1884-1894) worden er alleen paardenwedrennen uit het binnenland opgenomen, waarvan men een pronostiek of een aankondiging geeft en de uitslagen afdrukt. Ze worden ondergebracht in een speciale rubriek "Sport", die echter geen frequent karakter heeft (vanaf 1886).

Geheel in het kader van de eenzijdige belangstelling voor de paardesport, past de ode die het blad brengt aan het paard :

"In de renbaan

Het paardrijden is eene wezenlijke kunst. Een meester in het paardrijden is dus eene kunstenaar.

...Het is wel omdat het paardrijden eene kunst is dat het zooveel aantrekt en behaagt, dat het van zulke groote aantrekkingskracht is op de menigte.

...Hoe verhoogt de bevalligheid der taille van de vrouw die met gemak, losheid en zekerheid in den zadel zit, de krawats in de eene, de teugels in de andere hand, hoe vermeerderd het de edelheid, de mannelijkheid der houding van den ruiter".

Pas in 1894 verschijnen er berichten over het wielrijden en het roeien. Deze trend om tot meer diversiteit van sporttakken te komen, zet zich door in de volgende jaren, tegelijk met een stijging van de globale sportinformatie.

Tenslotte worden af en toe korte 'rare nieuwtjes' gegeven, zoals over aartshertogin Stefanie die elke dag met de fiets zou rijden.

Wielerinformatie geeft gewoon de feiten weer zonder een bepaalde appreciatie aan toe te voegen.

Uitslagen van wedrennen en korte verslagen met de resultaten van het verloop van het ruiterfeest van de lokale club 'Cercle Equestre' van Gent zijn kenmerkend voor de informatie over de paardesport.

Voor roeien en zelfbeweging vinden we overwegend uitslagen (ook uit het buitenland). Alleen als een plaatselijke club organiseert (zoals de regatten van Terdonk door de "Club Nautique de Gand"), gebeurt het dat voorafgaandelijk een aankondiging met deelnemers opgenomen wordt.

Het schermen en de voetbalsport behandelen slechts aankondigingen en uitslagen van de activiteiten van de plaatselijke verenigingen.

In de laatste periode (1908-1912) is de sportinformatie weer toegenomen, men neemt bijna elke dag sport op en we treffen nog steeds onder de rubriek "Sport", een toenemend aantal sporttakken aan.

De voornaamste zijn luchtvaartsport, wielrijden, voetbal, zelfbeweging en roeien.

De luchtvaartsport houdt het afdrucken van geslaagde en mislukte vluchten in, aankondiging en verslaggeving over wedstrijden voor ballons en vliegtuigen. Ook worden er in opgenomen, berichten over de toestand van het luchtwezen in het leger (aantal toestellen, aankopen, opleiding van vliegeniers...).

In het wielrijden treedt de verslaggeving over de rittenkoersen en zesdaagsen naar voor. Dag na dag geeft men een verslag over het verloop, de tussenstanden en klasseringen. Verder blijft men doorgaan met het aankondigen van koersen en opnamen van de uitslagen.

VILLE DE GAND

COURSES

DE CHEVAUX
A LA PLAINE DE S^T-DENIS

Dimanche 14, Mardi 16 et Jeudi 18 Juillet 1895, à 2 heures.

PREMIERE JOURNEE :	DEUXIEME JOURNEE :	TROISIEME JOURNEE :
Prix de la Plaine 1000	Prix Fitz E milius 1000	Prix des Ecuries 2000
Prix Poule d'Essai 3000	Prix Jouvence 2000	Prix des Tribunes 1000
Prix Fitzgladiator 3000	Prix Monarque 3000	Grand Criterium 8000
Prix de la Courte de la Plaine 2000	Prix de la Societe 5000	Grand Prix de Gand 10000
Prix de Juillet 1000	Prix Nativ a 2000	Prix de Cloture 2000

Commune de LEDEBERG et de GENDBRUGGE.

COURSES

organisées par la Société UNION SPORTIVE
DE LEDEBERG-GENDBRUGGE

LUNDI 3 JUILLET 1895

SUR LA PLAINE DES MANIEUVRES à GENDBRUGGE, à 3 heures précises

- I PRIX DU MOULIN au trot monté, 100 francs.
- II PRIX DE LA CHAUSSEE au trot attelé, IIIe série, 100 francs.
- III PRIX DES BUTTES au trot monté, IIe série, 200 francs.
- IV PRIX DE LA PLAINE au trot monté, I^e série, 400 francs.

PRIX DES PLACES :

PISTONS (plaine)	fr. 0,50	Voitures à 2 roues	fr. 5,00
CIRCULATION et TRIBUNES	5,00	Voitures à 4 roues	5,00
PESAGE et CIRCULATION	5,00	Bookmakers	10,00
CAVALIERS	1,00		

Les renseignements sont repris dans le "Journal de Gand", le "Journal de Bruxelles" et le "Journal de Liège".

tie en een verhoging van het aantal dagen dat men sport afdrukt. Vervolgens blijft men tot 1906 op hetzelfde peil steken.

Alle sportinformatie wordt opgenomen in de daarvoor bestemde rubriek "Sport". Opvallend is de dominante positie van het wielrijden. Tussen 1896 en 1906 zorgt zij immers voor nagenoeg de helft van de hele sportinformatie. Andere sporten die behoorlijk bedield worden zijn paardesport (ca. 12 %), "zelfbeweging" (ca. 8 %), roeien (ca. 7 %), voetbal (ca. 7 %) en schermen (ca. 6,5 %). De overige sporten liggen op een veel lager peil.

Wat behelst nu die informatie ? Voor het wielrijden bestaat deze uit aankondigingen van wedstrijden, van wielrfeesten en van vergaderingen van de verscheidene organismen (clubs en overkoepelende organisaties). Verder ook uitslagen van wedstrijden en verslagen van de bijeenkomsten der clubbesturen.

Speciaal voor de "Gazette van Gent" dienen de vermeldingen van records en uitdagingen tussen renners onderling aangestipt.

Bovendien wordt regelmatig melding gemaakt van de toestand op het gebied van de rijwielpaden (acties van verenigingen, initiatieven van de gemeenten en de staat).

In de voetbalberichtgeving treedt het meest vernieuwing op. Ten eerste gaat men voor de plaatselijke clubs een kort verslag geven van het verloop van de matches (niet alleen van de eerste ploegen), geeft men de uitslagen door, evenals de standen van de onderscheidene competities en voert men vanaf het einde van 1912 een speciale voetbalkroniek in, waarin enkele gespeelde matches worden ontleed, kritisch gecommentarieerd en dit ook voor andere dan de plaatselijke ploegen.

Zelfbeweging beperkt zich vooral tot de activiteiten van de lokale "Automobile Club des Flandres".

De "Gazette van Gent" wil ook in haar sportberichtgeving zo neutraal mogelijk overkomen. Naar aanleiding van aanmerkingen over het onjuist weergeven van sportberichten, meer bepaald van voetbalmatches, schrijft ze immers :

"...Wij verzoeken ook onze correspondenten hunne uitslagen of verslagen dezer matches, volstrekt op onpartijdige wijze op te maken".

Het ligt in haar bedoeling bij de berichtgeving geen uiting te geven aan een of andere sympathie voor een bepaalde vereniging. Dit wil niet zeggen dat zij afkerig zou staan tegenover het goed- of afkeuren van bepaalde praktijken in de sportwereld.

Zo schrijft het blad, naar aanleiding van de financiële verdelen waarover een bepaalde bokser zou beschikken :

"...Intusschen is het alles behalve hartverheffend te moeten zien dat men in onze beschaafde wereld rijk kan worden met het uitdelen van oorvegen en vuistslagen, terwijl zoovele geleerden en kunstenaars met moeite den hongerdood kunnen ontkomen".

Boksen geniet in die tijd blijkbaar een niet al te hoge faam. Ook "Vooruit" geeft geregeld af tegen de ongeoorloofde toestanden (zowel het elkaar doodslaan als de grote financiële verdiensten) die in de bokswereld heersen. Er is echter ook een groot verschil tussen de twee kranten. Terwijl "Vooruit" vindt dat al die gelden beter besteed worden aan de verbetering van de toestand van de arbeiders, meent de "Gazette van Gent" ze het best te kunnen beleggen in hulp aan geleerden en kunstenaars.

Goedkeuring wordt uitgedrukt ten opzichte van de zwemsport. Tegelijk wordt bevestigd dat ook de krant sport aanziet als heilzaam voor de mens :

"...Die grote toevloed van het publiek, vooral van de volksklas, is het beste bewijs dat men meer en meer doordrongen wordt van het groote nut dat vooral de zwemsport oplevert. Het is ook te hopen dat dergelijke feesten, die het aanleren van het zwemmen grootelijk moeten bevorderen in het vervolg door het gemeentebestuur zullen ondersteund worden. De drie voorstellingen van reddingen van drenkelingen, uitmuntend gekozen en in de beste voorwaarden uitgevoerd, waren uitstekend geschikt om het groote nut van het zwemmen doen uit te schijnen".

Uit de manier waarover men over sport schrijft kunnen we ook afleiden of een krant al dan niet positief staat ingesteld ten opzichte van de sport. Het invoeren van een speciale voetbalkroniek in 1912, door de "Gazette van Gent" wijst in die richting.

Na het wielrijden komen roeien (ca. 16 %) en turnen (ca. 16 %) met berichtjes over de plaatselijke clubs, hun activiteiten en uitslagen. Voor de duivenliefhebberij (ca. 15 %) vonden we enkele nieuwtjes over de grote prijsvluchten (uitslagen en verloop).

Tussen 1906-1908 stijgt de sportinformatie gevoelig. Er verschijnt een eigen rubriek "Sport", die soms op eenzelfde dag twee maal verschijnt.

Nog steeds is wielrennen de voornaamste sporttak (ca. 42 %) nu gevolgd door worstelen (ca. 16,5 %) en voetbal (ca. 12,5 %). Andere sporten komen nog meer achter, zoals roeien, luchtvaartsport en paardesport.

Voor het wielrijden blijkt men vooral rittenkoersen met een verslag van de rit van de dag te brengen.

Voor het voetbal geeft men in eerste instantie aankondigingen en uitslagen van de plaatselijke clubs.

De evolutie naar een ruimere sportberichtgeving zet zich ook in de volgende jaren door (1910-1912).

Steeds onder de rubriek "Sport" versterkt het wielrennen nog meer haar aandeel in de sportinformatie. Met 51,56 % staat zij ver boven het luchtvliegen en voetbal.

In de informatie over het wielrijden primeert nu het dag na dag volgen van rittenkoersen en zesdaagsen in binnen- en buitenland. Er wordt verslag gegeven over het verloop, men geeft daguitslagen en klasseringen. Ook deelt men op voorhand de deelnemers mee, met soms het afwegen van de kansen op succes van enkelen.

De luchtvaartsport, zoals bij de andere kranten, slaat vooral op het ter kennis geven van geslaagde vluchten of de ongelukkige afloop ervan. Ook wordt enkele keren verslag gegeven over een koers voor vliegtuigen.

Voor het voetbal worden uitslagen en standen gegeven van de verschillende voetbalafdelingen (1ste, 2de klasse, reserven, promotie...). Verder vooral aankondigingen van matches. Soms treffen we een kort verslag aan van een voetbalmatch.

Vooruit

Voor "Vooruit" onderscheiden we twee periodes wat betreft de sportberichtgeving :

- van 1884 tot en met 1906 en
- van 1908 tot en met 1912.

De eerste periode kenmerkt zich door het bijna helemaal ontbreken van enige sportberichtgeving. De weinige berichten die men opneemt vinden we terug onder de lokale rubrieken "Stadsnieuws" of "Gent".

Het merendeel van deze berichten betreft de sporten "roeien" en "turnen". Andere aangetroffen sporten zijn atletiek, biljart, duivensport, paardesport, schieten, voetbal, wielrijden en yachting.

De informatie over het turnen behelst grotendeels aankondigingen van repetities, feesten en deelname aan wedstrijden van de eigen turnclub "Vooruit".

Deze over het roeien handelt slechts over de plaatselijke clubs, d.w.z. vooral aankondigingen van wedstrijden, door een Gentse club georganiseerd en uitslagen van Gentenaars in andere regatten.

Ook voor de overige aangetroffen sporten beperkt de informatie zich tot aankondigingen van vergaderingen en wedstrijden in het Gentse.

De artikels die men wijdt aan de eigen turnclub "Vooruit" houden natuurlijk een sympathiserende ondertoon aan :

"Het is heden zondag dat onze turners en hunne uitmuntende meisjesafdeeling optreedt op de grooten koer van ons Feestlokaal, Bagattenstraat.

Men weet dat deze vereeniging van turners en turners den faam geniet aller partijgenooten onder opzicht van kracht, samenstelling en aantrekkelijkheid harer vertooningen. Het programma, dat heden in het blad Vooruit verschijnt, is eene waarborg om honderde partijgenooten met vrouw en kinderen naar het Feestlokaal te doen stroomen. Men mag verzekerd zijn dat het feest in belangrijkheid ver de andere zal overtreffen. Iets voor de fijnproevers op turngebied. Partijgenooten, zondag in massa naar het Feestlokaal".

Paarderennen waren een uitgelezen kans om zich over te geven aan weddenschappen, hierdoor tegemoetkomend aan de gokzucht van de burgerij én van een deel der arbeidersklasse.

Door toedoen van de socialisten in het stadsbestuur werd, ter bestrijding van de financiële ellende als gevolg van de weddenschappen populair bij de werkende klasse, geijverd voor de afschaffing van deze koersen (affiches Stadsarchief Gent).

Het Volk

In "Het Volk" verschijnen in de eerste periode 1892-1904 uiterst weinig sportberichten. Toevallig duikt er soms een bericht op tussen andere nieuwtjes uit het Gentse, in de lokale rubriek "Gent". In de onderzochte nummers troffen we het meest informatie aan over de wielrennerij (ca. 24,5 %) die tweemaal van aard was. Ten eerste waren het aankondigingen met programma's van koersen en wielrfeesten in de omtrek, in tweede instantie aankondigingen van de vergaderingen, met naderhand een verslagje van de eigen veloclub "Het Volk".

Uit een artikel dat een zwemfeest aankondigt in het "strop" te Gent, halen we volgende passage :

"...Onze lezers die niet zwemmen kunnen moeten er naartoe gaan met hunne kinderen, opdat zij, bij het schoon schouwspel dat hen onder de oogen wordt gebracht, liefde zouden krijgen voor de gezondheid en tevens aangenaamste en goedkoopste lichaamsontwikkeling die er bestaat, terzelfdertijd als zij in eene andere omgeving een genoeglijken namiddag zullen doorbrengen....".

Hieruit blijkt dat "Vooruit" niet afwijzend staat tegenover de (zwem)sport, er integendeel een positief middel in ziet voor de fysische ontwikkeling van haar lezers.

De sport en met name het wielrijden wordt ook ten dienste van het socialisme gesteld. Getuige hiervan het volgende :

"In den laatsten kiesstrijd werden, voornamelijk te Turnhout en te Namen-Dinant automobielen gebruikt om de landelijke deelen der arrondissementen te bewerken. Binnen twee jaren hebben wij in ons arrondissement ook de kiezing. Automobielen hebben wij nog niet ter onzer beschikking. Bij gebrek daaraan moeten wij ons behelpen met velos.

Reeds herhaaldelijk spraken enkele vrienden over het inrichten van een propaganda-veloclub. Die gedachtenwisselingen hebben voor gevolg gehad dat men besliste (...) een oproep tot het stichten van een Roode Veloclub te houden.

De gezellen-velorijders spreken er eens over aan hunne kennissen en allen komen maandag avond naar "Ons Huis".

Men laat echter niet de gelegenheid voorbij gaan bepaalde toestanden in de sport aan te klagen, zeker niet wanneer veel geld wordt gependeed dat beter besteed zou worden aan de arbeiders :

"Wat een jockey wint.

Met het zomerseizoen is ook weer het seizoen aangebroken der paardenloopen, ingesteld, volgens de menheeren der groote wereld, om het paardenras te verbeteren.

Eigenlijk wordt daardoor geen enkel paard verbeterd, tenzij het een verbetering is wanneer een hengst of eene merrie de pooten - en een jockey daarbij den nek breekt. De paardenkoersen zijn eigenlijk niets meer dan een der menigvuldige vormen van de speelzucht der rijken en door het instellen der weddenschappen, voor iedereen toegankelijk, heeft reeds menige arme sukkelaar zijn laatste duit verloren en lieten talrijke jongelingen zich verleiden om de kas van hunnen baas aan te spreken, wanneer zij al te groote verliezen geleden hadden.

A propos, hoe komt het dat men de winners nooit heeft vervolgd voor verheeling van gestolen geld, wanneer men zoo een ongelukkige knipte, die met een ander mans geld zijne speelschulden betaalde ?

Doch dat is de kwestie niet.

We wilden aantonen wat een jockey verdient, voor zijn heel weinig nuttigen arbeid...".

Nu volgen enkele illustraties van wat een jockey krijgt voor het winnen van een koers, en dan vervolgt de krant :

"...Wat wij hebben willen aantonen is dat in onze schoone samenleving de kapitalisten fortuinen weggoeien aan nuttelooze dingen. Vele der eigenaars van koerspaarden zijn ook fabrieksbezitters.

En diezelfde kerels, die een jockey het loon van een minister betalen, schreeuwen moord en brand wanneer een hunner werklieden, die zich afslooft voor een koppel franks per dag "nen halve soe" opslag vraagt.

Dan klaagt zoo een type van slechte tijden en hij schimpt op dat smerig werkvolk, dat nooit content is. En men zegt dat de jockeys meeschimpen. (Ramingo)".

In dit artikel worden achtereenvolgens de onzinnige paardekoersen aangeklaagd, veroordeelt men de weddenschappen die een geldverspilling zijn en bron van veel verdriet voor de arme man, en stelt men het schandalig geld investeren in de paardenkoers aan de kaak, terwijl de arbeider moet tevreden zijn met een hongerloon.

Tussen 1908 en 1912 stijgt de hoeveelheid sportinformatie.

Het is dan ook in 1908 dat een speciale sportrubriek wordt ingelast. Eerst "Over de Sport", nog hetzelfde jaar omgevormd tot gewoon "Sport". Het blad verantwoordt deze vernieuwing in een speciaal artikel en geeft daarbij een eigen visie weer over de sport :

"Over de sport

We beleven een tijd dat de sport aan het orde van de dag komt.

Die belangstelling in iets dat dreigt meer een krachtverspillend vermaak dan wel eene nuttige gezonde en ontwikkelde oefening te worden, groeit aan van dag tot dag en zij werkt zóo aanstekelijk dat velen van 's morgens tot 's avonds hunne aandacht wijden aan iets dat, vooral sedert een paar jaren, om zoo te zeggen iedereen in beslag heeft genomen.

Elk wil op de hoogte zijn om te kunnen meepraten.

Geen wonder dan ook dat de bladen verplicht zijn dagelijks eene bijzondere rubriek aan "Sport" gewijd, af te kondigen. Ja zelfs de groote nieuws- en politieke bladen maken geen uitzondering en zijn gedwongen dien weg op te gaan omdat zij niet weerstaan kunnen aan dien sterken drang naar algemeene belangstelling.

In de pioniersjaren van de luchtvaartindustrie werd de vliegsport door stuntwerk gepromoot (Farman 1908) (affiche Stadsarchief Gent).

Wij zien gaarne dat jongelingen, zelfs kinderen, leeren zwemmen, schermen, turnen, roeien of voetbal spelen, omdat zulks gezond is en nuttig kan zijn in het leven, waar men soms zich zelf of anderen moet redden of zich zelf of anderen moet verdedigen.

Maar wij denken dat de huidige samenleving een dwaalspoor volgt, omdat zij den rug keert aan wetenschap en degelijke studie om al hare aandacht te wijden aan verstrooiing, plezier en vermaak, dat geld kost en weinig of niets opbrengt."

Het blad kant zich tegen de uitwassen waartoe sport leidt, niet tegen de sport zelf, welke zij nuttig noemt en geeft onrechtstreeks toe niet anders te kunnen dan ook en rubriek sport in te voeren. Haar lezers wensen blijkbaar meer informatie over het sportgebeuren. Aanvankelijk wordt er ook nog sportinformatie opgenomen in de lokale rubrieken "Stadsnieuws" en "Gent". De luchtvaartsport, eerst onder de sportrubriek, vinden we daarna meestal apart terug in de krant.

"Wielrijden" is de eerste sport in die jaren, onmiddellijk gevolgd door het "luchtvliegen". Samen vertegenwoordigen ze bijna 3/4 van de hele sportinformatie. Als we bij deze twee nog "roeien" en "voetbal" voegen, dan krijgen we als totaal ca. 90 %. De andere sporttakken (atletiek, boksen, hondensport, turnen, worstelen, automobielsport en zwemmen) zijn dus minimaal vertegenwoordigd.

De berichten over het wielrijden behelzen voornamelijk de rittenkoersen en zesdaagsen, waarvan verslagen, uitslagen en klassementen worden gegeven. Het roeien betreft vooral nieuws over de plaatselijke clubs, nl. aankondigingen van hun activiteiten, van hun deelname aan bepaalde regatta, uitslagen van regatten door hen georganiseerd en hun uitslagen elders. De luchtvaartsport informeert ons over ongelukken en geslaagde vluchten van lucht pioniers. Voor voetbal vinden we alleen aankondigingen en uitslagen van de plaatselijke clubs (socialistische en andere).

Hierboven is reeds opgevallen dat bij de verantwoording van de sportrubriek het blad "Vooruit" negatief staat tegenover "het krachtverspillend vermaak" dat "geld kost en weinig of niets opbrengt".

Het blad laat niet na dit regelmatig te benadrukken. Zo bijvoorbeeld over het wielrijden in juni 1908, als men volgende titel plakt boven een niet minder negatief artikel "DE DODENRIT ROND BELGIE", als aankondiging van een verslag over een rit uit de ronde van België.

"...De strijd onder deze vier wielrijders is verschrikkelijk. Het is niet alleen onmenselijk, maar onbegrijpelijk hoe men zulke snelheid, zoo een lange rit kan volhouden..."

Nog over het wielrijden :

"... 't Was de eerste maal dat wij eene aankomst zagen en zeggen kortweg dat het treurig stemt menschen te zien die zich voor 't vermaak van anderen doodbeulen..."

Of over het zwemmen :

"...En daarmee gaat de reeks pogingen herbeginnen om 't kanaal over te zwemmen.

Tot hiertoe is enkel kapitein Welb daarin gelukt. Deze deed den overtocht op 24 en 25 Augustus 1873 in 21 u. 45 m. Hij vond den dood op 24 Juli 1883 met den Niagara te willen overzwemmen.

Dat zijn nu de overdrijvingen van een goede en gezonde sport."

Niet alleen stelt "Vooruit" sommige "onmenselijke" praktijken aan de kaak, ook laat zij de gelegenheid niet voorbijgaan om in haar sportcommentaar kritiek te leveren op de mentaliteit van de welstellenden.

Naar aanleiding van een geldinzameling om enkele beeroepers tegen elkaar te laten strijden besluit "Vooruit" :

"...Moest men aan die heeren iets vragen ten voordele der werklozen zij zouden met verachting op den werker, den verstooteling der huidige maatschappij neerzien.

En zegge dat het met het geld is op de rug der arbeiders gewonnen dat deze heeren de sommen storten om hun zucht naar vermaak te volbrengen."

Ter gelegenheid van de nederlaag die de "Club Nautique de Gand" tijdens de roeiwedstrijden van Henley opgelopen heeft in 1908, wordt er gediscussieerd over het feit dat er, door onenigheid, geen ploeg gevormd werd met de "Sport Nautique de Gand", zoals tevoren al eens met succes beproefd was. In een artikel hierover besluit "Vooruit" met een even merkwaardige als originele moraal van het verhaal :

"Er steekt in die vaarder historie eene groote les voor de werklieden. Zoolang zij onderling twisten en ruziemaken, zoolang lieden alles offeren om het pluimken alleen op hunnen hoed te steken, zullen zij in de domme broedertwisten, het beste hunner krachten verliezen en geklopt worden.

'Club' en 'Sport' wordt één daar is de oplossing. Werklieden doet van 's gelijke in uwe strijd. Dat is de zedeles der historie (F.H.)"

Tot slot nog een volledig artikel in "Vooruit" verschenen naar aanleiding van de boksmatch om de wereldtitel der zwaargewichten. Het illustreert de merkwaardige wijze van verslaggeving die "Vooruit" er op nahoudt. Tevens worden zowel de uitwassen der sport, als het geldverspillen van de rijken aangeklaagd :

"Nog de match Johnson-Jeffries.

Over de afschuwelijkheid van dit zoogenaamd sportwille willen wij onze lezers eenige bijzonderheden onder 't oog brengen.

De match had plaats te New York voor het wereldkampioenaat in 't boksen.

Van af 12 1/2 ure waren meer den 4000 personen in de arena waar het gevecht moest plaats hebben. De grootste miljoenairs en invloedrijkste personen van de stad en omstreken waren er aanwezig. De politie was overtalrijk en nam ieder binnentredende, glijk van welk ras zij waren, alle wapens af die zij bij zich hadden. Zoo waren er gewapend met revolvers, messen en allerhande werptuigen. Johnson (de zwarte) trad om 2u.30 in de arena; Jeffries om 2u.33. Om 2u.46 werd het teeken tot begin geroepen en zonder elkander de hand te drukken, begon men te vechten.

In den eersten round ontving Jeffries een tweetal kloppen. In de twee volgende niets bijzonders. In den vierden round kreeg Johnson een klop op den mond dat het bloed er uitspatte.

Dat was het begin om dit menschonteerd sport nog heviger te maken.

In den vijfden round kreeg Jeffries twee kloppen in het gezicht, zoodat het bloed hem overvloedig afliep.

Van bij het begin van den zesde gaf Johnson zijn tegenstrever een slag op het linker oog, zoodat dit opzwol om weldra gansch te sluiten.

Zoo ging het voort. Deze twee reuzen vielen elkander aan als wilde dieren; zij sloegen op de maag, mond, neus en hoofd, vochten lijf tegen lijf alsof zij elkander gingen verscheuren, zoodat het bloed in het rond spatte. Het zand op hetwelke zij vochten onder waakzaamheid der gewapende machten en onder het oog van de mannen uit den hooge wereld was een bloed, dat zich vermengde met het zand en tot modder getrapt werd.

Bij den twaalfden round was gansch het gezicht van Jeffries één wonde en zoo ging het voort tot den vijftiende dat hij in het zand neerviel.

De scheidsrechter telde de 10 seconden die mochten verlopen om weerom op te staan.

Bij de negenden gelukte het hem zich op te richten, doch nauwelijks stond hij op of Johnson gaf hem een boks op den kin, zoodat hij opnieuw neerviel om gedurende geruimen tijd niet meer op te staan.

Dit afschuwelijk barbaarsch tooneel tegen hetwelk de gansche menschheid zich zou moeten verheffen, heeft aan den overwinnaar 375.000 fr. opgebracht voor den match; deel in het recht van het vertoonen door den cinematograaf 375.000 fr., verbintenis voor de reis rond de wereld 750.000 fr., omreis in Amerika 300.000 fr. : Totaal de som van 1.800.000 fr. : zegge een millioen achthonderdduizend franken !

Hewel, werkbroeders, ziet gij nu aan welke "hooge zedenverheffende vermaken" uwe uitzuigers het geld, op uw zweet en bloed gewonnen, verbrassen ? De overwinnaar zal de geheele wereld door reizen. Overal waar een man het wagen zal zich tegenover hem te stellen zal hij toe gepucht worden, omdat hij de bekwaamste vechter ter wereld is.

Zulke man wordt door de kapitalisten vereerd, omdat hij het zoo goed kent menschen dood te slaan, zooals zij het kennen hunnen werker uit te hongeren.

Soort zoekt soort.

De overwonnene zal optrekken : In het recht van het vertoonen van de cinematografische films, buiten hetgeen hij zal krijgen voor zijn omreis in Amerika, 500.000 fr.

Onmiddellijk na de overwinning van Johnson zijn in vele steden botsingen tussen blanken en negers ontstaan, talrijke negers werden gekwetst.

Te New York werd een neger gedood.

Vele logementen der negers werden door misnoegde blanken in brand gestoken.

Te New Orleans werd een neger door den kop geschoten. Te Mirendo (Illinois) werd een neger-politieagent gedood en anderen erg gewond.

De Stad Kingston (West-Virginie) is in de handen der negers, de politie is machteloos.

In tal van andere steden hadden nog onlusten plaats, onder meer in New York city, Pittsburg, Philadelphia, Atlanta, Kansas City en St Louis. Hewel lezers wat dunkt u over dergelijken "sport" ?

De populairste sporten

Voor "Le Bien Public" mag de paardesport, samen met het roeien gerekend worden tot de meest populaire sport doorheen de ganse periode. Hetzelfde en nog meer nadrukkelijk kan gezegd worden voor "La Flandre Libérale".

Bij beide bladen doet zich verder eenzelfde verschijnsel voor met betrekking tot het wielrennen. Aanvankelijk werd er veel informatie over gegeven (in vergelijking met de andere sporten), doch naderhand (rond de eeuwwisseling) verslapt de belangstelling voor deze sporttak. Ze wint terug aan belang vanaf 1910, ten nadele van het roeien.

De luchtvaartsport neemt vanaf 1902 plaats onder de sportberichtgeving en komt vanaf 1908 sterk opzetten. Voor de andere kranten kunnen we in dit verband hetzelfde vaststellen.

Bij de twee "arbeidersbladen" "Het Volk" en "Vooruit" besteedt men het meeste aandacht aan het wielrennen. In "Het Volk" vanaf haar verschijnen, in "Vooruit" vanaf 1906.

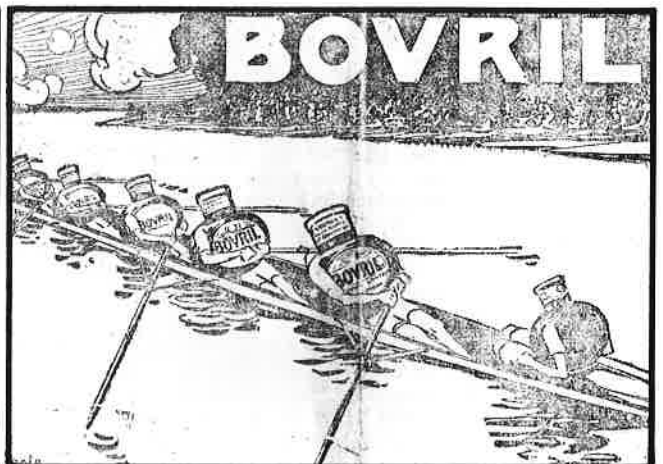
Eigenlijk kunnen we in de jaren vóór 1906 niet spreken van een sportberichtgeving in deze kranten. Toevallig vinden we informatie terug die veelal slaat op de activiteiten van de eigen clubs (socialistische en katholieke turngroepen en wielerverenigingen) en op de prestaties van de plaatselijke roeiclubs. Ook bij de kranten dringt de luchtvaartsport zich op als één der voornaamste sporttakken vanaf 1908.

Het is echter de "Gazette van Gent" die haar lezers het meeste informatie verstrekt over de luchtvaartsport.

Vanaf 1908 bekleedt deze sport de eerste plaats, daar waar vanaf 1884 de paardesport kon aangeduid worden als meest voorkomende sporttak. Vanaf 1894 echter werd ze meer en meer verdrongen door het wielrijden. In de laatste jaren is er bijna geen sprake meer van paardesport.

Niet alleen "Het Volk", "Vooruit" en "Gazette van Gent", maar ook de twee andere kranten besteden veel aandacht aan het wielrennen.

Nieuwe produkten werden via reclame, inspelend op de populariteit van sommige sporttakken, geïntroduceerd (verzameling MIAT en UB Fonds Vliegende Bladen).

De "Gazette van Gent", aanvankelijk het meest informatie gevend voor deze sport, wordt in 1914 voorafgegaan door alle andere kranten, behalve door "Le Bien Public". Het wielrennen kent blijkbaar een snelle opgang, ook in de kranten. Bij sommige reeds vóór 1906 en het schijnt samen te vallen met de opkomst van de rittenkoersen en de zesdaagsen, waarover dagelijks verslag gegeven wordt (in alle kranten).

De eerste klassiekers, of wedstrijden buiten categorie, werden in Frankrijk verreden. Bordeaux-Parijs in 1892, Parijs-Roubaix en Parijs-Tours in 1896. Een eerste poging in België is Luik-Bastenaken-Luik, verreden in 1894. Het bleef bij deze ene keer en pas in 1912 werd deze lange afstandswedstrijd opnieuw ingericht. In Italië werden de eerste klassiekers verreden in 1905 (Ronde van Lombardije) en 1907 (Milaan-San Remo). Deze vorm van

wielrijden vind in België definitief ingang in 1907 met Parijs-Brussel en de Grote Scheldeprijs, gevolgd door Luik-Bastenaken-Luik in 1912 en de Ronde van Vlaanderen in 1913.

De eerste zesdaagsen werden georganiseerd buiten Europa. In New-York (1899), Boston (1901) en Philadelphia (1902). De meeste zesdaagsen (ook in de V.S.A.) situeren zich echter rond 1910.

Voor West-Europa, vooral in Duitsland met Berlijn (1909), Bremen (1910), Dresden (1911), Hannover (1913), Kiel (1910), Mainz (1911) en Würzburg (1911). In Frankrijk, Parijs (1913) en Toulouse (1906). In België alleen te Brussel (1912), maar twee verschillende.

De eerste rittenwedstrijden, ronden doorheen het ganse land, werden vanaf 1902 (Roma-Napoli-Roma) georganiseerd. In 1903 volgt de Ronde van Frankrijk, in 1908 deze van België, in 1909 die van Italië en de Ronde van Duitsland in 1911.

Aanvankelijk werd aan de klassiekers slechts weinig aandacht besteed in de kranten. Pas naar 1910 toe, bij het organiseren van de eerste klassiekers in België, van rittenwedstrijden en zesdaagsen in gans West-Europa, stijgt het aandeel van de wielersport in alle kranten. Dit past geheel in het kader van de sportnieuwsverstrekking.

In België worden de eerste lange afstandskoersen verreden en ontstaan rittenwedstrijden (ronde van België voor verschillende categorieën renners). De lezers gaan meer en meer ook andere informatie verlangen, uit het buitenland dan, want de renners presteren niet alleen meer in eigen land, ze koersen ook in het buitenland. Men wil nu ook op de hoogte gehouden worden van hun prestaties in de buitenlandse koersen.

Vanaf 1908 bezet de luchtvaart, voor alle kranten, een belangrijke plaats in de sportberichtgeving. Sommige jaren komt deze sporttak zelfs op de eerste plaats.

Zowel onder de sportrubriek als elders in de krant verschijnen er berichten over de (on)gelukkige afloop van diverse vlucht pogingen. Geregeld wordt er een gans verhaal gepubliceerd over de vlucht. Bij een ongeval laat men getuigen aan het woord, bij een welslagen drukt men de ervaringen af van de piloot.

Een ander aspect van de informatie omtrent de luchtvaartsport zijn de verslagen over het verloop van de vliegweken, georganiseerd in binnen- en buitenland. Dag na dag worden uitslagen en standen gegeven.

Tenslotte zijn er nog de meestal korte berichten over de toestand van het vliegwezen in de diverse legers van West-Europa en over de verbeteringen aangebracht aan de toestellen.

Kan dit succes verklaard worden als zou eindelijk een levenswens van de mens in vervulling gegaan zijn? Kunnen vliegen! Een aanwijzing is allicht het sensationele karakter bij uitstek van de luchtvaartsport, meer speciaal van de motorvliegtuigen. De lucht pioniers hadden in die tijd het aureool van het heldendom. Duizenden mensen werden gefascineerd door het spektakel dat hen door de vliegeniers geboden werden. Bovendien werd de belangstelling nog aangewakkerd door het risico dat de vliegeniers liepen met hun nog niet geperfectioneerde machines, wat in ruime mate tegemoet kwam aan de sensatiezucht van de mensen (spektaculaire vlucht, groot risico voor het leven van de piloot).

Voetbal werd, zoals nog andere Engelse sporten, door de Engelse studenten, zakenlui, arbeiders en matrozen ingevoerd op het vasteland. In Engeland had deze sport zich reeds bij de verschillende standen populair gemaakt. De verbreiding kan zich ook gedeeltelijk andersom voorgedaan hebben. Namelijk, studenten en zonen van textiel-fabrikanten die zich in Engeland verder gingen bekwamen en daar het voetbal leerden appreciëren.

In 1880 werd in Antwerpen (bakermat van het voetbal in België) reeds gevoetbald in ploegverband en in 1895 wordt de Belgische Voetbalbond gesticht. Dit wijst erop dat vanaf dan in competitieverband wordt gespeeld en dat er voordien, ook al wel wedstrijden werden gespeeld, doch niet in georganiseerd verband.

Aanvankelijk zou men op tegenkating stuiten vanwege de overheid en de publieke opinie. Voetbal was toen nog een eerder ruwe aangelegenheid en tot aan de eerste wereldoorlog steeg wel het aantal beoefenaars geleidelijk, doch de publieke belangstelling bleef beperkt tot 500 mensen voor een gewone match, enkele duizenden als er een interland gespeeld werd, terwijl men wel massaal ging kijken naar loop- of wielkoersen.

Weddenschappen vormen een onafscheidelijk onderdeel van het geheel van de paardenrennen. De bookmakers moeten een taks betalen aan de koersverenigingen. Deze taks is broodnodig om de organisatie te kunnen financieren. Bovendien ontvingen de organisatoren van de verschillende overheden geldelijke steun.

Dit staat in verband met het karakter van deze wedrennen. Vele werden georganiseerd ter gelegenheid van een feest in de stad (zoals deze te St.-Amandsberg) en vormden slechts een deel van het hele gamma feestelijke activiteiten.

Verdedigers van de paardenwedrennen voerden aan dat deze niet alleen instonden voor de veredeling van het paardenras, maar verder voor de handelaars en gewone mensen een bron van inkomsten waren. Ook stelden ze dat het voor veel mensen een kwestie van "de sfeer smaken" was. Voor deze mensen betekende zulke koers, gewoon maar een gezellig dagje uit. Tegenstanders betitelden de organisatoren als "directeurs van een cirkus".

Evaluatie van het verschijnsel sport

Bij het evalueren van de resultaten dient men zeker rekening te houden met de stadia van ontwikkeling waarin de verschillende sporten zich bevonden. Er mag niet uit het oog verloren worden dat sommige sporttakken eenvoudig weg nog niet of amper verspreid waren.

Dit kan ondermeer te wijten zijn aan de technische onvolmaaktheid van de sport of liever van het speelmate-riaal.

Zo zal de balsport zich pas een grotere verspreiding zien krijgen (vooral in Engeland) op het moment dat men, rond de helft van de negentiende eeuw, de bal ging vervaardigen uit het dan uitgedachte caoutchouc.

Hetzelfde kunnen we vaststellen voor de fiets. Tot 1853 moest men zich op de fiets voortbewegen door zich met de voeten af te zetten op de grond (de zogenaamde "draisine", naar zijn uitvinder Von Drais). Dan komt de hoge "bicycle" in voege, die men voortbeweegt door pedalen die op het hoge voorwiel gemonteerd waren. Nu ontstaan de eerste wielervedstrijden (1868) en verenigingen. In de tachtiger jaren evolueert de fiets naar zijn huidige vorm : aandrijving door het achterwiel, uitvinding van de luchtband (1888). Dit situeert de ontwikkeling van het wielrijden : vanaf dan neemt deze sport een hoge vlucht. In de *Wegwijzer der Stad Gent* waren reeds vroeg een aantal sportverenigingen in het Gentse opgenomen : tot 1887 vonden we er vooral boogschuttersmaatschappijen terug. Daarnaast ook turnclubs en roeiverenigingen en één paardenloopvereniging.

In 1895 is deze situatie al helemaal veranderd. Naast de hierboven vernoemde verenigingen worden scherm- en wielervedstrijden opgenomen (ook een reddersvereniging). Bovendien is het aantal geciteerde clubs meer dan verdubbeld.

In de jaargang 1903 worden aangetroffen : maatschappijen voor schutters, turners, schermers, roeiers en zeilers, vissers en wielrijders, automobilisten, lopers en voetbal-lers.

In 1912 komen daar nog zwemverenigingen, clubs voor luchtvaartsport, hondensport, jacht en tennis bij. Meer dan 100 verenigingen worden opgesomd.

Het kan dus niet aan de kranten (redactie) verweten worden dat er aanvankelijk zo weinig sportinformatie gegeven wordt. De krant volgt slechts de evolutie in de populariteit van de sport. Hoe meer de sportgedachte zich verspreid onder de bevolking, hoe talrijker en actiever de sportverenigingen zijn, des te meer sportinformatie zal een krant in haar kolommen opnemen.

We kunnen in die sportberichtgeving dan ook twee periodes onderscheiden. Een eerste waarin ze zich voornamelijk beperkt tot het binnenland (voor vele sporten zelfs tot het lokale) en vooral bestaat uit het aankondigen van activiteiten geven (wedstrijden en vergaderingen), en uit het afdrucken van uitslagen zonder commentaar te geven. In de tweede periode (die per krant een ander aanvangsjaar kent) breidt de sportberichtgeving zich uit tot het buitenland en worden de uitslagen dikwijls vergezeld van een verslag van de afgelopen wedstrijden. Commentaar (kritiek) op het verschijnsel sport komt zelden voor. 'Vooruit' bijt hiervoor de spits af.

H. Van Pelt (Sport en Pers, 1967) schrijft dat de krantedirecties aanvankelijk de sport misprijsden en de eerste de beste wel goed genoeg beschouwden om over de sport te schrijven. Dit konden mensen zijn die wat wilden bijverdienen. In andere gevallen zou de sportredactie een veilig onderkomen geweest zijn voor degenen die elders waren blijven steken of die in andere rubrieken niet aan hun trekken waren gekomen.

Er mag hier toch gewezen worden op de dubbele rol die de kranten speelden bij de evolutie van de sport. Zij zijn een uitdrukkingmiddel voor de sportverenigingen (het aankondigen van hun activiteiten) en tegelijk de propagandisten van de sportgedachte.

Uit de ledenlijst van sommige verenigingen blijkt dat deze speciale correspondenten hadden.

Anderzijds trekken redacteurs er zelf op uit om een verslag te geven over een sportevenement.

Het valt wel op dat het niet de in de krant het meest aan bod komende sporten zijn die daarom ook het meest verenigingen tellen in het Gentse. Integendeel, van boog- en revolvergeschieten of andere varianten op deze sport, is in de kranten weinig of niets terug te vinden, niettegenstaande de schuttersverenigingen het meest talrijk zijn in het Gentse. Hetzelfde geldt voor het turnen.

Alleen voor het wielrijden bestaat zowel in de krant als qua aantal clubs een overeenkomst. Zelfs dan dient echter de opmerking gemaakt te worden dat er onder die wielersclubs vele zijn die zich niet speciaal bezig houden met het wielrijden, maar de fiets slechts gebruiken als hulpmiddel bij andere activiteiten.

Zo zijn er de velofanfares en de velozangclubs die een daarvoor passende naam aangenomen hebben. Velofanfare "De Nachtegaal" en "Snelheid en Zang". Andere verenigingen doodden de tijd vooral met het inrichten van feesten, waarop gestreden werd om het mooiste vaandel (vaantje), de mooiste fiets, de best uitgedoste deelnemer enz... In de kranten vindt men deze bezigheden slechts in beperkte mate terug en spitst men de aandacht toe op baan- en wegwedstrijden.

Deze bevindingen sterken het vermoeden dat de resultaten verkregen door de ontleding van de sportinformatie in de kranten, met voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. En dan wel in die zin dat niet mag gesteld worden dat een bepaalde sport het meest beoefend wordt door de lezers van die krant die er het meest aandacht aan besteedt. Wel dat die lezers het meest geïnteresseerd zijn en er eventueel het liefst gaan naar kijken. Dus : de krant publiceert die informatie waarin haar lezer het meest belang stelt (hij gaat er naar kijken, wil het via indirecte weg volgen) en niet zo noodzakelijk informatie over sporten die door haar lezers het meest beoefend worden of gewoon door haar lezers beoefend worden.

Voor de burgerlijke krant "La Flandre Libérale" en middenstandskrant, de "Gazette van Gent" behoorden de verslaggevers van de sportevenementen zelf tot de gegoede klasse, zoals Ferdinand Vander Haeghen, die als eigenaar van de "Gazette" zelf een graag geziene gast op diverse mondaine manifestaties was (o.a. paardenkoersen te Sint-Denijs-Westrem en Sint-Amandsberg, de activiteiten op de Gentse Velodroom, de feesten van de Cercle Equestre, de Automobile Club, en de Aéro-Club des Flandres). De geboden sportinformatie is dan ook in overeenstemming.

Besluit

Het krantenonderzoek leert ons dat in het begin van de periode sport op weinig belangstelling kan bogen vanwege de diverse kranten.

Eerder dan dit te wijten aan sport minachtende redacties, lijkt dit het normaal gevolg te zijn van de realiteit dat sport toen een geheel nieuw verschijnsel was, enkele vroeger gekende sporttakken niet te na gesproken.

De krant is de weerspiegeling van de lezer, dus ook op het gebied van diens sportleven. Zij kan niet meer sportinformatie geven, als ook haar lezers dit niet willen, er geen nood aan hebben.

Het zijn alleen "La Flandre Libérale", "Le Bien Public" en de "Gazette van Gent" die enige sportinformatie geven, vooral over paarden en roeien, reeds langer gekende sporten. Als lezers van deze kranten kunnen we (vaag) de goeude burgerij aanduiden en voor de "Gazette van Gent" de middenstand.

"Vooruit" en "Het Volk" besteden helemaal geen ruimte aan sport, tenzij we de schaarse berichten over de activiteiten van de eigen verenigingen (turners en wielrijders) in aanmerking nemen.

Het karakter van beide bladen zal zeker niet vreemd geweest zijn aan dit gemis aan sportinformatie. Beide waren ze arbeidersbladen, die aanvankelijk sterk ideologisch gericht dachten, strijdbladen waren.

De toestand van de arbeiders rond de eeuwwisseling was bovendien niet van die aard om actieve sportbeoefening onder deze groep te veronderstellen. Primo beschikten de arbeiders niet over de vereiste vrije tijd om zich met sport bezig te houden. Secundo was het voor hen financieel niet haalbaar om bij een sportvereniging te gaan. Eerst moesten er van hunnentwege zelf verenigingen uit de grond gestampt worden, alvorens zij een kans zouden hebben.

Bij de veronderstelling dat zij wel over de mogelijkheden beschikken om actief aan sport te doen, dan dient nog aangestipt te worden dat de overschakeling naar een andere manier van ontspanning, net als voordien bij de burgerij, een aanpassing vereiste.

Bepalend heet hierbij de emancipatiebeweging ten voordele van de arbeidersklasse, opkomst van het socialisme, algemeen stemrecht, enz.

Dit wil zeggen een groei naar gelijkwaardigheidsgevoel, dat zich zou uiten in een imitatie van bezigheden van de goeuden, waaronder ook de sport.

Naar het einde toe van de periode 1884-1914 valt van alle kranten en nu ook van de arbeidersbladen, een sterke toename van de sportinformatie op. De veronderstelling dat elke groep kranten (burgerij, middenstand, arbeiders) over een andere sport het meest informatie zou verstrekken, blijkt helemaal niet waar te zijn. Wel kan voor "La Flandre Libérale" en "Le Bien Public" worden vastgesteld dat ze als enige nog veel informatie geven over het paardenrennen, maar anderzijds verstrekken alle kranten overwegend nieuws over de luchtvaartsport, wielrijden, voetbal en roeien.

We nemen aan dat een toename van de sportberichtgeving in de kranten het gevolg is van de stijgende belangstelling voor de sport vanwege de lezers en van het stijgend aantal activiteiten in de sport zelf.

De volgende stap zou zijn dat dit tevens wijst op een toename van de actieve beoefening ervan door de lezers. Gelet echter op de onmogelijkheid vanwege de arbeiders om, voor 1914, aan sport te doen, dienen we een restrictie te maken in die zin dat het zeer waarschijnlijk is dat deze volgende stap pas na verloop van tijd gezet wordt.

Affiche van een voetbalwedstrijd tussen de Racing Club en de Alexandra Park Football Club (seizoen 1899-1900, uitslag 5 - 1 in het voordeel van de Engelse ploeg) (affiche Stadsarchief Gent).

LUNDI 16 AVRIL

2e JOUR DE PAQUES

à 3 heures de relevée.

GRAND

MATCH DE FOOTBALL

ANGLO BELGE entre l'

ALEXANDRA PARK FOOTBALL CLUB
DE LONDRES

et le RACING CLUB de GAND.

à **MONT St. AMAND,**

CHAUSSÉE DE LOURDES, 1er plaine à droite, à proximité de l'arrêt du tram.

Entrée générale : 50 centimes

Bruges, Typ.-Lith. J. BURGGRAVE, Rue du Receveur, 2.